

פרשת בהר בחוקותי

עמל התורה

רש"י אומר אם בחוקותי תלכו שתהיו עמלים בתורה גדולי ישראל גדלו רק בזכות עמל התורה ונאו נמצאים לקראת חג מתן תורה נתחזק בלימוד ועמל התורה

על אהבת תורה גם בימים חמים מאד:

מספרים שכ"ק ה"שפת אמת" נכנס פעם לשיבה וראה שיש רפיון בחשקת התורה, אמרו לו שזה מחמת שהיום חם מאד, אמר להם שכתוב בחז"ל לעולם יהא אדם כשור לעול וכחמור למשא, ואמרו חז"ל שחמור אפילו בתקופת תמוז קר לו, וזה מה שאמרו חז"ל שיש ללמוד מהחמור שאף אם חם הוא עובד כמו בזמן של קור. בשם ראש ישיבה גדול אומרים שכתוב בחז"ל שמדינת בבל עמוקה מאד ושם חם מאד, ושם לא היתה מסגרת של ישיבה כמו היום, עם כל הנוחיות והשכלולים. ובכל זאת יצא משם התלמוד בבלי אם כן צריך להתגבר גם בזמן שהחום מתגבר... בטבריה החום גדול. ובימים הגם לא היו מזוגנים ובכ"ז יצא משם תלמוד ירושלמי **פעם היה** שרב גדול, ו"החזון איש" למד כמו בכל יום שום הפרעות, ואמר שהוא כלום. החפץ חיים אמר משל לאדם שמכר כל מיני שתי, שאלו אותו איך בחום כזה אתה עומד ומוכר? אמר להם אדרבה היום יש הרבה רווח, כמו כן התורה נמשלה למים אשר ביום שחם, יש יותר שכר לעוסקה כי לפום צערא אגרא

כותב רבנו יונה אמרו (סנהדרין צט). "כי דבר ה' בזה" - כל שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, כאשר הקדמנו לך. ואמרו זכרונם לברכה (ע"ז יח): ההלך למקום אשר אספו שם אספה לשחק, זה מושב לצים, ועליו מר הכתוב (תהלים א, א) "ויבמושב לצים לא ישב", ואמר אחריו (שם פסוק ב): "כי אם בתורת ה' חפצו" - למדת כי מושב לצים מביא לידי בטול תורה. ואשר לא שת לבו לעסוק בתורה בשעותיה הבטלות, יתעשת לנפשו ולא יאבד, ויתבודד בהן לחשב על קצו והתבן לאחירתו ולחפש דרכיו ולקנות מעלת הנפש ולהתקרב אל השם יתברך. (ישערי תשובה, השער השלישי, החלק הרביעי, קע"ז)

עמלם בתורה של גדולי ישראל כפי שבא לביטוי בספריהם: כתוב "נפש עמלה עמלה לוי" (משלי ט"ז) כפירושו של חז"ל "הוא עמל במקום זה ותורתו עומלת לו במקום אחר" והסביר רש"י: שתורה מחזרת עליו ומבקשת מאת ה' למסור לו טעמי תורה וסודיה (סנהדרין צ"ט, ב').

בהקדמותיה לספריהם תיארו את גודל היגיעה שנתיעגו בחבור ספריהם. לדוגמא נצטט כמה מהם: **המהרש"ל**, בהקדמתו לספרו "ים של שלמה" על מסי' גיטין, כותב: "...לפעמים שבוע אחד ישתני משתומם בדמיון השכל עד שיגעתי ומצאתי שורש העניין... דרשתי וחקרתי היטב בשבע חקירות והשבע בדקויות אחר כל מקור ומחצב ההלכה בתכלית היגיעה והעיון ובמעוט שנה..."

הש"ך כותב בהקדמתו: "... באמת ובתמים טרחתי טרחות הרבה וכמה יגיעות יגעתי לא עסקתי בשום עסק אחר, לא נתתי שינה לעיני וחננומה לעפעפי שנים רבות עד אשר הצאתי מכח אל הפועל מחשבת, ובררתי ושקלתי הכל בכף המאזנים וחזרתי על כל הצדדים, וצדי הצדדים לא פעם אחת ושתיים כי אם מאה פעמים ואחת... ומי שלא היה עמי במחיצתי, לא יאמין כי יסופר לו מגודל תלאה שהיתה עלי בחפוש בים התלמוד והפוסקים..."

"הפרי חדש" כותב בהקדמתו: "... וכמה טרחות ויגיעות יגעתי ומצאתי, האמן כי כמעט שינה לעיני לא נתתי, ומעפעפי תנומה נדדתי, וטעם שינה לא טעמתי... "הפני יהושע" כותב בהקדמתו: "ועתה אוחילה נא פני הקורא מתוך הספר לבל יהא נבהל להשיב כי אם אחר העיון היטב... ברוב הדברים היתה לי יגיעה רבה לא יום ולא יומים כ"א לעתים מזומנים אף חודש ימים בעיון סוגיה אחת... **ובהקדמה לביאור הגר"א** "ל"ספרא **צניעותא**" כתב תלמידו רבי חיים מוולוז'ין: "... וכמה יגיעות יגע זה האדם הגדול בענקים, לא יאומן כי יסופר עד שהוציא כל עניין לאור ברור... אף כי היו ידיו רב לו ברוחב שכלו ועומק בינתו המלאה לה דעת ממכמה דורות שלפניו, עם כל זאת לא היה סמוך לבו הטהור בזה עד אשר שקלו במאזני שכלו, שכל הקודש, כמה מאות פעמים וביגיעה נוראה ולא אכל ולא שתה כמה ימים ולילות ותדד שנתו מעיניו..."

ושגורה היתה בפיו הק', אשר להבין דבר הזהור הק' והתיקונים לאמיתן, בלתי אפשרי, אם לא אחר גודל היגיעה, על כל ענין ומאמר כמה שבועות..."

וסיפר לתלמידו הגר"ח מוולוז'ין, פעם יגע יגיעות רבות, על הבנת מאמר אחד בזוהר הק' בענינא דר"ח, במשך י"ב

התקופה: 6:58
השעה: 8:09
התאריך: 8:41

שבועות, ולא עלה בידו לפרש לאמיתו, עד שפעם ביום ראשחודש בעומדו להתפלל תפילת ר"ח, בפעם אחת נפל במחשבתו פירוש המאמר בשבעה אופנים. (שם) "מה אהבתנו **תורתך**" עמ' 22-21

התלאות הרבות שהיו מנת חלקו של מרן הרב אלעזר מנחם מן שך זצוק"ל, ראש ישיבת פוניבז' במלחמת העולם הראשונה לא מנעו ממנו להתמיד בלימוד התורה, וגם בהיותו בורח על נפשו, עשה רק דבר אחד: למד ולמד ולמד... שום דבר אחר לא עניין אותו. פעם ישב בביהמ"ד בסלוצק, ונכנסו חיילים רוסים לעשות בקורת, הוא לא ידע שהם נכנסו, ולא ידע שיצאו, רק אחרי כן סיפרו לו. פעם סיפר שלמד 200 פעם בבא בתרא. ואיך עושים זאת? הוא אמר שמיום ראשון עד יום חמישי, חמישה ימים בשבוע, בבוקר ובערב, ביום ובלילה, למד ולמד עוד דפים וחזר וחזר. ואח"כ בימים שישי ושבת חזר על הכל עוד פעם. (פניני רבינו "האבי עזרי"י, עמ' מ"ו)

רבי חיים זייציק זצ"ל שהיה ישן בחדר עם מרן הרב שך זיע"א רבישיבה בלונניץ בתקופה שהגיד שם מרן שיעורים, סיפר ששבועות ע"ג שבועות, לא שם לבו לשום דבר חוץ מתורה. והעיד רבי מרדכי קרטמן זצ"ל (בעל "מנחת מרדכי") שזוכר מתקופת פ"ת, שהיה מרן זיע"א עוסק כל היום בגי' דברים: תורה, תורה תורה... (שם, עמ' כ"ה).

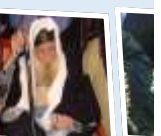
הרב שך לפני כ-70 שנה התכנסה אסיפה של כמה מגדולי ראשי הישיבות, בביתו של מרן הגאון רבי איסר זלמן מלצר, ודנו בדרכי הלימוד ובשיטות לחנך את צעירי הצאן לשקידה בתורה שתביא אותם לגדלות בתורה. בצד, רכון על גבי גמרא, ישב האברך הצעיר הרב שך, שקוע בתלמודו כשאינו בעולמו אלא הווייתו דאביו ורבא. כל אחד מראשי הישיבות אמר דעתו ובנושא החדון עד שקם המארח בעל ה"אבן האזל" והצביע לעברו של מרן הרב שך זצוק"ל השקוע בתלמודו ואמר: "הנה, זו השיטה! כך גדלים בתורה!" (הרב ח. שר "במשפחה" גליון זיכרון אחרי מיטתו, חשוון ס"ב)

אהבת התורה והעמל והשקיעות בה של גדולי ישראל מגיעים לדוגמת:

דבקות בתורה ללא גבול! עובדות נפלאות מדבקתו הגדולה בתורה של מרן הגה"צ רבי עזרא עטייה זצ"ל! מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל היה מספר על מרן הגאון רבי עזרא עטייה זצוק"ל, שפעם אחת היו הוא והחברותא שלו (ארבעה היו לומדים אז ביחד) כשלמדו איזה מסכת התקשו באיזה תוספות וכל אחד אומר סברתו, בינתיים הגיע זמן האוכל בצהריים והחליטו ליטול ידים ולאכול, בזמנם כל אחד הביא מביתו פיתה מהולה בשמן זית וזעתר, וזה היה מאכלם, אחר שובם מליטול ידיים, כל אחד יושב במקומו וחושב על הסוגיא שלמדו, מרן הרב עזרא עטייה התיישב וכל מעיניו היו בגמרא בסוגיא שלמדו והוא לא שם לב, ובמקום לקחת הפיתה ולברך המוציא, לקח חתיכת עץ שהייתה על השולחן וברך המוציא... ואחרי רבע שעה שמנסה לאכול, ולא יכול, אמר לחבריו: אינו יודע מה קרה לפיתה שלי היום שהיא קשה, אז חבריו נתנו לו להבין שפשוט במקום הפיתה לקח חתיכת עץ ורק אז ראה והבין מדוע הפיתה היום קשה מאוד....

שכחתי כי היום אני מתחתן

עוד סיפר מרן הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל, (זאת שמעתי גם מפי מרן הגאון רבי עזרא עטייה זצוק"ל) שביום חתונתו שנערכה אחרי הצהריים. כשעה לפני החופה בא אליו ידיד נפשו מרן הגאון רבי יעקב עדס זצוק"ל וראה כי רבי עזרא לומד כרגיל, ניגש אליו ואמר לו, ר' עזרא מדוע אינך מתכונן לחופה, אז ענה לו ר' עזרא זצ"ל, פשוט שכחתי שהיום אני מתחתן אחרי שהייתי שקוע באיזה סוגיה קשה, ושאל ר' עזרא את ידידו ר' יעקב ואיך אעשה עכשיו ללכת לבית ולהתלבש וכבר מאוחר, אז נתן לו הגאון רבי יעקב עדס זצוק"ל את מעילו בהשאלה כדי שיוכל לבוא לחופה לבוש כחתן יוצא מחופתו. וזה סיפר לי אני המתבר הרב יעקב עדס זצ"ל הלך בכיוון ההפוך... ופעם ר' עזרא זצ"ל יצא מהישיבה וכרגיל היה שקוע בתלמוד ובמקום שילך שמאלה לביתו שהיה גר כמאה מטר מהישיבה בשכונת גאולה, הלך ופנה לצד ימין והתרחק מביתו ושני תלמידים הלכו אחרי הרב מבלי שירגיש כי רצו לדעת לאן הולך מרן הרב, משהתרחק מאוד החליטו אותם התלמידים לשאול את מרן הרב לאן פניו מועדות, אז אמר אני הולך לביתי, אז נודע לו שהוא בכיוון אחר לגמרי וזה מרוב דבקות בלימוד תורה עד יומו האחרון. זיע"א. (מתוך הספר מעשה ניסים ח"ג להגאון בנש"ק הרב מוגרבי שליט"א) (מתוך גליון "עקבתא דמשיחא" גליון מסי' 308 טבת התשע"ב)

שבת שלום ומבורך

המשותק ברגליו התפלל ודמע ברשב"י והתהלך כאחד האדם

בשנת תשכ"ג אירע אסון פתאומי לאדם, איש בריא היה, עובד בתחנת דלק במרכז הארץ, יום אחד התעלף באמצע העבודה, ונשאר משותק ברוב גופו. הרופאים המטפלים בו בבית החולים עשו מאמצים לרפא אותו, ברם לאחר שנתיים עדין לא חל שום שנוי במצבו. הוא החליט שישועות אינה בידי אדם, וגמר בדעתו לנסוע למירון ולהתפלל אצל רבי שמעון, שאולי תבוא רפואתו בזכות רשב"י. הוא הגיע עם חבריו ברכב בימי אלול תשכ"ה. היתה שם קבוצה של בחורים מירושלים שראו אותו ודברו אתו. אחד מהם -רבי אהרן לבל- ספר לנו את המעשה. כל יום האיש ישב בכסא גלגלים ליד הציון של רשב"י ובנו הוא אלעזר, ושפך את תפלתו בשברון לב ובדמעות שליש. לאחר כמה ימים ראו ניסה לקום מהכסא, ולפלא פלאים לעיני הקהל, התחיל לפסוע פסיעות ראשונות בלי סיוע!

ארבעים שנה סעודת הלילה לרשב"י שריפא אותו

לפני כיוכל שנים, אברהם חדד, תושב קסטל, התחיל לעבוד כקבלן. במשך שנים בנה דירות והקים בניינים. יום אחד כשעסק בעבודתו כהרגלו, נגזר עליו מן השמים שיפול מגובה ארבע קומות. בטפול נמרץ בבית החולים נצלו חייו, אך הוא נשאר משותק בכל גופו. לאחר שנתיים שלא חל שום שינוי במצבו, חשבה אשתו על רעיון חדש. היא נדרה נדר להשם: אם הקב"ה ירפא את בעלה, היא תעשה סעודת הבראה בל"ג בעמר לכבוד רבי שמעון בר יוחאי. מיד בצאת דבריה, השתנה מצבו עד אשר התאושש אברהם לגמרי. כך שמחו משפחת חדד שנה אחרי שנה בעריכת סעודה גדולה לכבוד התנא האלקי. כאשר אברהם הגיע לשנות הגבורה, קפצה עליו זקנה ומצב בריאותו הדרדר. בערב ל"ג בעמר אמרה אשתו שהסעודה תתקיים כרגיל אפילו שאברהם אינו יכול להשתתף. כמה שעות לאחר הסעודה אברהם נפטר לבית עולמו, בשיבה טובה. ארבעים שנה חי אברהם בנס, בזכות רבי שמעון, ולא במקרה נזר עליו ההפטר בל"ג בעמר!

התפלל וקיבל את השידוך

רבי יונה לבל, הידוע בדור הקודם כמי שניהל חלוקת שתייה חינם במירון, התגורר בירושלים. בבחרותו הוא מאד בקש לקים את דברי חז"ל – שהם גם מנהג ישן של עיר הקדש – להתחתן עד גיל עשרים. ברם, השידוך המתאים עדין לא נמצא ונותר חודש אחד עד ליום הולדתו העשרים. כיצד אפשר גם לסכם התנאים וגם לעמוד תחת החופה בזמן כה קצר? אולם רבי יונה לא התיאוש וכשנותרו שלשה שבועות בלבד, נסע רבי יונה למירון לשפך את תפלתו לפני בורא העולם במקום הקדוש הזה. כל אותו הלילה הוא התפלל ליד ציון הרשב"י, קרא את כל ספר תהלים, התחנן בכל לבו ובקש את בקשתו האישית. למחרת הוא חזר לירושלים... ובחשדי השם זכה לבנות בית נאמן בישראל לפני יום הולדתו העשרים!

שם משפחת קודש של המדורה -רפואה

פעם לפני כשמונים שנה, בא איש אחד עם בתו לקבל ברכתו של האדמו"ר מטשורטקוב, רבי ישראל פרידמן, הידוע כבעל מופת. בתו שהגיעה לפרקה סבלה מעוות פנייה. הם נכנסו ובכו לפניו. גם האדמו"ר בכה ואמר לאבי הנערה: "מה ביכולתי לעשות?" בסוף הם יצאו מבית האדמו"ר והתחילו ללכת לדרכם. הסתבר פתח רבי ישראל את דלת ביתו וקרא להם לחזור אליו. "נוכרתי עתה" הסביר האדמו"ר "שיש לי שמן זית ששלח לי מההדלקה במירון שהשתמשו בל"ג בעמר. קח את השמן המסוגל הזה ותמשח אותו לבתך, והקב"ה יעזור". כך עשה ולאט לאט נתרפאה! **הסיפורים מהספר "ואמרתם כה לחי"**

רבי ישעיה הורביץ, בעל השל"ה, שעלה לאר"י בשנת שפ"ב, מספר לבניו על תוכנית ביקור בציון הרשב"י, ומוסיף "אקח הזוהר, כי כמה נסים יאירעו שם, כי צריכים ללמוד הזוהר באימה ובריאה ובדקות גדולות, ואח"כ לשמוח הלב שמחה רוחנית, ולא שום אבילות ועצבות, כי באלה חפץ רשב"י והוא בודק ומנוסה".

הרשב"י מגן בזמן רעידת האדמה

כסיפור שר' יוסף סופר בעל "עדות ביהוסף" על הנפלאות שאירעו בימיו במקום קדוש זה. בימיו אירעה רעידת אדמה גדולה בצפת: "וכשיצא הרעש על הארץ [בחדש חשון תקכ"ב] באו כל הישמעאלים והערלים שבאותו מקום, לזה הבנין של רשב"י ז"ל, והדלת היתה סגורה וצעקו כולם כאן, ופתחו פיהם: "רבי שמעון, רבי שמעון, מאחר שאתה אדם גדול בעולם וחשוב, וגם שמענו מפי אבותינו מחשיבותך, וגם בעינינו אתה חשוב, פתח פתחך, ומיד נפתחה הדלת ממלך, והלכו כולם לפנים, וגם הבתים שלהם ונשיהם ניצלו, ולא היה להם היזק כלל, ועכשיו הוא, רבי שמעון, חשוב בעינינו מאוד ביותר".

בהמשך האגרת הוא חוזר לענין זה, שכן לאחר חדשים מספר היתה רעידת אדמה נוספת: "כשהיה רעש שני [י' כסלו] ברחו כולם היהודים וערלים וישמעאלים, לבנין של רשב"י ז"ל ככפעם הראשונה, וכשבא קרוב לשם ראו כולם שהבנין כולו הגביה והתנשא את עצמו למעלה וקפץ באויר כמו אדם מלמטה למעלה ומלמעלה למטה, וכיפה מלמעלה של זה הבנין, התחלקה לשני חלקים, לחצאין, והיו פתוחים לשנים. כיון שראו זאת נפלה חרדה גדולה עליהם, ונתחלחלו מאד ופתחו כולם וצעקו "רבי שמעון רבי שמעון, אם הבנין שלך כל הוא, מה יהיה סופנו עמנו?" וזה היה יותר מחצי שעה, ואחר כך שקטה הארץ שקט הרעש ועמד הבנין על מקומו, והכיפה של מעלה שנתחלקה לשני חלקים, ונתחברה יחדיו כנראשונה ולא היה להם היזק כלל, והאנשים שבאו לשם ראו הנס הגדול בזה הבנין, בחוף ובפנים, אם יש איזה סימן או חריץ בבנין, ולא נמצא כלל שום סימן או סדק בחומה, שהיתה כנראשונה

נפל מגובה שש קומות ומצבו היה קריטי קם לתחיה והבריא באותו יום

ואספר נס גדול, אשר קרה בים ההוא אשר ענינו ראו ולא זר, ויהי בעלות כל העדה הקדושה, אנשים נשים וטף, על גג המדרש של התנא רבי הלל הענגג ולהביט בהילולא, ויפול ילד כבן חמש שנים מגג העליה, והגג היה גבוה כמו שלושים אמה, והילד נפלו לארץ היה כמו מת ממש, ובהיוודע הדבר לקהל ויספקו כף, באמרום מת הילד, ואביו הולך ובוכה על בנו, ויצו רופא אחד אשר היה שם כי יקוּזו דם לילד, ויחי הילד והתחיל צועק "הוי אביו",

ובהישמע בני הילד וישבו כל העם לשמחתם... והקדוש ברוך הוא שלח רפואה שלמה לזה הילד, עד כי למחר נעשה בריא אולם ממש, והיה שמח בתוך קהל ועדה עם אביו, אז ידעו כולם, כי רק בזכות התנא אלוקי נתרפא הילד לבל תושבת שמחתו".

פקידת עקרות לאחר 14 שנה בזכות התרומה לע"נ הרשב"י

אף רבי יהודה ליב מפולטישן בעל "שו"ת מהרי"ל", מזכיר בתיאור ההילולא: ממשמע אזניו וממראה עיניו: "והנה בהשמחה ראיתי בעיני, שהיו שני אנשים שהיו להם משקה, והיו מבקשים מכל אחד להתקבד במשקה שלהם". לשאלתו על מה למה ספרו בעצמם כי שניהם זקוקים לפקודה ממרום אולם בעז"ה נושעו לאחד מהם נולד ילד ראשון ארבעה עשר שנים לאחר נשואיו, ואילו לחבירו נולד הבן הראשון עשר שנים לאחר נשואיו.

כיצד נפקדו? בשמחת ההילולא הכריז האחד בקול: "אני מנדר שמונה עשר ראטיל משקה על שמחת רשב"י ל"ג בעומר, יהי רצון מלפני אביו שבשמים, שיעזור לי ה' בזו השנה ויפקדני בבן זכר". כל העם ענו בקול ואף חברו הצטרף אלו בברכתו "אמן". בשנה ההיא נתעברו רעיותיהם וילדו להם בנים, ובשנה זו הגיע זמן התגלחת לשני הילדים והם שילמו נדרם ועלו למירון להודות לה' על שפקד אותם בזכותו של אותו צדיק, ולערך שם את התספורת הראשונה לילדיהם.

הפלוג בעל "הילולא דרשב"י", התובע "מי שדר בארץ ישראל צריך ומצוה היא ליסע על ל"ג בעומר למירון, להיות שם על ההילולא רבתי ובודאי יושע שמה בכל משאלות לבו לטובה".

"הרבה מאד סיפורים מעשי נסים יסופרו ממירון עד אין שיעור והכל אין חידוש לנו, כי הוא נקרא בעל הנס, כמו שמצינו (במסכת מעילה י"ז ע"א) שקראוהו "מלומד בניסים"

המושל העריץ מת בתפילה ברשב"י

לרבי חיים שאול דוויק הכהן, מגדולי המקובלים בירושלים, הגיעה אגרת מקהילה אחת בחו"ל ובה סופר כי מושל עירם מציק מאד ליהודים והם ביקושו הימנו להתפלל למענם. רבי חיים שאול נענה לבקשתם, ולשבת של "סליחות", נסע למירון בלויית עשרים מתלמידיו, ובכל יום היו עורכים "הקפות" סביב הציון הקדוש של רבי אלעזר, כמנהג המקובלים, עם ארבעה מינים ישנים, שקיימו בהם את המצוה בשנה שעברה".

בשובו לביתו בעיר הקדש עם בני החבורה מצא רבי חיים שאול על שלחנו מברק מאותה קהילה בה הם מבשרים לו כי המושל העריץ מת לפתע, וליהודים היתה אורה ושמחה.

זרק את הקביים למדורת רשב"י והבריא ברגליו

נביא כאן מעשה נפלא שנשלח במכתב בשנת תשע"ז. וכה כתוב שם: "מעשה שהייתי עד לו, אות ומופת שאירע בזכותא דרשב"י בל"ג בעומר, לפני יותר מחמישים שנה, בשכונת הורנשטיין בירושלים, בעת הדלקת המדורה ע"י חסידות באיאן. שנה לפני אותו ל"ג בעומר נפצע אחי אנושות בתאונת דרכים בנסיעתו מצרפת לשווייץ, כשהרכב בו נסע וישב ע"י הנגה, התדרדר במורד הר גבוה עד לתהום. בחסדי שמים העיקום עוברי הדרכים את אישית האשלה' שהוכרחו לחתוך את דפנות הרכב ע"י לחץ ממנו את הנוסעים שהיה גופם דחוק בתוך הרכב. הללו הובילוהו לבית החולים, שם היה נתון לחסדי גויים נוצרים שונאי ישראל (אין כאן המקום להאריך בנסיונות שעברו עליו כאיש יהודי חרדי בודד יחיד במצב נורא...) בחסדי ורחמי שמים נחלץ האח לאיטו ממצב סכנה עד שהיתה מציאות ואפשרות להעבירו לשווייץ – קרוב לבני משפחתו וצאצאיו.

עברה שנה, ולקראת פסח זכה לעלות לארץ הקודש עם ב"ב ומשפחתו לחוג את חג המצות בא"י, ונשארו שם לזמן ארוך. השמחה בין בני המשפחה גאתה וגדלה – לראותו חי וקיים ומדדה על רגליו בעזרת קביים (אחרי שרופאים מומחים גדולים מאד החליטו בחדשים הראשונים אחר התאונה, שכדי שהוא ישאר בין החיים חייבים לכתות את שתי רגליו ל"ט).

בליל ל"ג בעומר הביאו את אחי להדלקה הנ"ל, והנה, אחר שזקני החסידים יצקו שמן והעלו את להב האש, מתוך שירה ושמחה וריקודים – "לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי... לכבוד התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי"... והנה, אחי העומד ליד כשהוא נשען על הקביים, ואף אני תומך בו, ולפתע הוא אומר לי בלשון נחרצת, הנה אנוכי הולך וזורק את הקביים בתוך המדורה... אני עניתי לעומתו בקול נחר ותיקף – שלא דרכי – ח"ו, אל תעשה כך! אבל, בטרם סיפק בידו להשיב לי, אזר אחי אומץ, התקרב בכוחות עצמו ללהבות האש, כשאני ממהר אחריו – מתוך אחריות, ועד שקרבתי אליו נשתתקו כלי הזמר בראותם איך שהוא באמונתו התמימה זורק אחד מהקביים אל האש... ובתוך כדי דיבור זורק גם את השני בכח אל לו ללשונית האש אשר אכלו אותם כמה רגעים, ונאבדו שני הקביים מן העולם. ומיד החל בכוחות אדירים להשתמש ברגליו ולהלך בהן – כשלפי דעת הרופאים היו רפויים מבלי שיהא יכולת לרפאותן – ועד היום הינו מהלך כאחד האדם... והאמת נאמר, שאם היה נמלך מתחילה לא היו מורים לו לעשות כן, אבל זאת למדנו, על תוקף וחוזק האמונה בכוחו דרשב"י שמעמיד את האדם על רגליו.

אגב, אותו יהודי הבטיח ליושב במרומים, כששיתרפאו רגליו וירקוד בהן לשמח חתנים בחתונתם – ועד היום ההבטחה מתקיימת ברגשות הודיה. (הסיפור מביאר הפרשה ל"ג בעומר תשע"ח)

בציון הלל ושמיאי מתפללים ויוצא מים

מדור לדור יסופר על הנסים והנפלאות שנעשו במירון, בזכותו של אותו צדיק הרשב"י, שהכריז בשעתו: "יכול אני לפטור את העולם כולו מן הדין", וכדברי ר' יוסף סופר באגרתו "עדות ביהוסף": "וסופרו לי מעשים נפלאים מזה המקום קודש.תלמידו של הרמב"ן, שעלה לאר"י בעשרות השנים הראשונות לאלף הששי, ובקונטרסו "תוצאות ארץ ישראל" רשם פרטים על קברי התנאים והצדיקים בארץ הקודש, מתאר את ההתאספות ההמונית לתפילה, במערת שמאי והילל במירון: "שם מתקבצו כל ישראל והישמעאלים בכחש שני, וישראל מתפללים שם, ואומרים שם מזמורים, וכשהם [רואים] יוצאים מים בתוך המערה, וכולם שמחים כי הוא סימן שתתברך השנה, והרבה פעמים שלא נמצאו שם מים, ובעת תפלתם היו נראים המים כהרף עיני".

[א] דעת השולחן ערוך שאין החזן מקרה את המילה "יברכך" בברכת כוהנים אלא הכוהנים מתחילים מעצמם ויש חולקים שכתוב "אמור להם" שחייב החזן להקריא את ברכת הכוהנים ועל פי הסוד חייב החזן לומר גם את המילה יברכך: [ה"ע- ראו להקריא גם את המילה "יברכך"]

[ב] אם אין כהנים או אין הזמן ראוי לני"כ, אז השליח ציבור אומר ברכנו בברכה וכו', ואין הציבור עונים אמר אחר הפסוקים, אלא אומרים כן יהיה רצון, אחר כל פסוק, וכתב בחסד לאברהם מנהג ותיקין לומר אחר פסוק א' כ"י"ר בזכות אברהם, ואחר פסוק ב' כ"י"ר בזכות יצחק, ואחר פסוק ג' כ"י"ר בזכות יעקב ובזכות משה ואהרן ויוסף ודוד:

[ג] כשאומר השליח ציבור "יברכך" יהיה לצד ההיכל, "וישמרך" לצד ימין, "יארה ה' פניו" כלפי ההיכל, "אלך ויחונך" לצד שמאל כ"כ בחסד לאברהם, ובנו כתב שצריך לנהוג כך "יברכך" לצד ימין שלו, "יארה" לצד שמאל, "ישא" לצד פניו וכן המנהג ירושלים ת"ו וכן נוהגים בקהל חסידים בבית אל, והרב מני נוהג כחסד לאברהם וכתב שכן נוהגים החסידים בבית אל-ל וכפ החיים פלאגי כתב שתיבת יברכך וכו' לצד ההיכל, וישמרך לצד ימין, יאר לצד ההיכל, אלך ויחונך לצד שמאל, ישא לגג ההיכל, וקו האמצעי שהוא גופו:

[ד] כהן שאין בו אחד מהדברים המעכבים ואינו עולה לעזרן בשעה שקרא החזן עשה, וחשוב עיבור בשלשה עשה אם היה בבית הכנסת בשעה שקרא החזן כוהנים, או אם אמרו לו בפירוש לעלות או ליטול ידיו, וכל כהן המברך מתברך מפי עליון וראוי לעשות נשיאת כפים בכל יום, שמביאה שפע לעולמים ולתחתונים ויש בו סודות גדולים:

[ה] הכוהנים עומדים לברך על האצטבה שליד ההיכל, והעומד בקרקע ההיכל, הרי זה משנה מדברי חז"ל: [ה"ע - בדעיבד אפשר לעמוד בקרקע ההיכל]

[ו] לא יעלו הכהנים לדוכן במנעלים ואפילו העשויים מבגד: [בחוף לארץ העולים עם מנעליהם, יש להם על מה לסמוך בדוחק]

[ז] אף על פי שנטל ידיו בבוקר, חוזר ונוטל קודם ברכת כהנים נטילה גמורה עד הפרק שהוא חיבור היד והזרוע [ה"ע- גם בנייפוד תשעה באב, ובמקום הצורך יכול לסמוך על הנטייה בבוקר עם כשאר ימים] והלוי נוטל ידיו, וקודם יטול הלוי את ידיו, ואם לוי נוטל להם בכור מאם, ואם אין בכור יטלו בעצמם ולא על ידי ישראל, אם הלוי הוא תלמיד חכם אינו רשאי ליטול לכהנים אפילו אם מקצתם תלמיד חכם ומקצתם עמי הארץ, וכל שכן אם כולם עמי הארץ ויחייב מיתה בידי שמים אם יטול להם, ואף שיש מתירין איה שוא"ת עדיף, ואפילו אם יש שם לוי אלה הוא:

[ח] כהן ירא שמים ישמור ידיו משעת נטילתו שחרית שלא יליגע במקומות המכוסים בגופו, שאם נגע יש ספק שצריך לחזור ולברך כשנטל ידיו לברכת כהנים, ויש אומרים שצריך מים טהורים שלא נשתנו מבריתן וכח גברא כדן נטילת ידיים, וידע שצריך שיהיה תכף לנטילה ברכה, על כן יזהר היכא דאפשר שלא ישעה כדי הלוחץ כ"י טילה לברכת כהנים:

[ט] כשיתחיל שליח ציבור "רצה" כל כהן שבבית הכנסת יעקור ממקומו לעלות לדוכן, ואפילו עומד בהיכל יעקור רגליו ברצה, ואם לא עקר רגליו קודם שסיים שליח ציבור רצה לא יעלה לדוכן ואפילו אם עלה ירד, ועקירה מביתו כדי לבא לבית הכנסת לא חשיבה עקירה לענין ברכת כהנים, ולכן אם הגיע לבית הכנסת אחר שסיים שליח ציבור רצה לא יעלה לדוכן, רק אם היתה העקירה מביתו כדי לעלות לדוכן, אז יוכל לעלות אפילו אם הגיע לבית הכנסת אחר שסיים שליח ציבור רצה, וסיוס רצה הוא כשאמר המחזיר שכינתו לציון:

[י] אם ציבור המתפללים הם שמונה ישראלים ושלשה כהנים, שנים מהשלשה כהנים רוצים לצאת חוץ לבית הכנסת בזמן נשיאת כפיים ואם יצאו השנים לא ישרא בה"י אל תשעה, יצאו קודם שיתחיל שליח ציבור רצה, וישארו בחוף וכשיתחיל בברכת מודים יכנסו לבית הכנסת כדי להשלים המנין, ויעשה הכהן הנשאר בבית הכנסת שעקר רגליו ברצה נשיאת כפים לבדו, והשנים אין נושאין כפיהם כיון שכנסו אחר ברכת מודים ולא עקרו רגליהם ברצה [ה"ע חולק, אינם צריכים לצאת]:

[יא] אם התחיל שליח ציבור תפלת החזרה בעשרה, ויצאו מהם קודם ברכת כהנים שלא נשאר עשרה, יאמר השליח ציבור אחד ואחד ברכנו בברכה המשולשת דברכה זו שייכה לתפלה וכיון דהתחיל בעשרה גומר הברכה

[יב] כשעוקר הכהן רגליו לישא כפיו יאמר ליקבה"ר וכו' הנה אנכי מוכן ומזומן לקיים מצוות עשה לברך את ישראל ברכת כהנים בעשיאת כפים, לעשות נחת רוח ליוצרנו ולהמשך שפע וברכה לכל העולמות וכו', וכשעומדים הכהנים על הדוכן לאחר שענו מודים דרבנן, אומרים ירמ"י אחד ואחד שתהיה ברכה זו שצויתנו לברך את עמך ישראל ברכה שלימה ולא יהיה בה מכשול ועון מעתה וע"י, ומאריכין בתפילה זו עד שסיים השליח ציבור ולך נאה להודות, כדי שתהיה עניית אמן של הקהל על שניהם:

[יג] נושאים כפים גם במקום שאין ספר תורה ובכל מקום שמתפללים וכשעולים לדוכן עומדים פניהם כלפי ההיכל, ואם הם שנים גדולים או יותר קורא החזן כהנים, ואם כהן אחד אינו קורא לו אלא הוא לבדו מתחיל בברכה: [א.ה. כשיש רק כהן אחד יתחיל החזן יברכך גם לדעת מרן שהכוהנים מתחילים יברכך] [יד] לדעת האר"י ז"ל יגיביו ידיהם למעלה

מתפיהם שיהיו ידיהם כנגד ראשם ממש ומגיביו יד הימנית קצת למעלה מהשמאלית, כדי להבגיר מדר רחמים על מדת הדין, ופושטין ידיהם, וחולקין אצבעותיהם לעשות חמישה אוננים, בין בי אצבעות לשני אצבעות אוויר א', ובין אצבע לגודל, ובין גודל לגודל ויהיה תוך כפיהם כנגד הארץ, ואחורי ידיהם כנגד השמים זוהי דעת מרן שצריך חמישה אוננים, ולדעת הזוהר הקדוש מחברים בין שני הגודלים ויש עושים כדעת מרן ויש כדעת הזוהר [ה"ע - יש אומרים שיגיביו ידיהם עד הכתפיים, והנוהגים כהאר"י ז"ל]

יש להם על מה לסמוך:

[טו] כשמוכירים השם בברכת כהנים יענו הצבור ברוך הוא וברוך שמו, וכן המנהג ואין לשנות, ואחר גמר כל פסוק עונים הציבור אמן, ואין עונים אמן עד שתכלה ברכה מפי הכהנים, אבל השליח ציבור אינו עונה אמן אחר ברכה של כהנים, ואפילו אחר ברכת לברך את עמו ישראל באהבה לא יענה השליח ציבור אמן. ואפילו דמוכטח לו שלא יתבלבל [ה"ע - יחיד שהגיע ל"לך נאה להודות" יענה אמן על הברכה ועל הפסוקים]

[טז] כשעולים לדוכן יהיה פניהם כלפי ההיכל, ובעוד פניהם כלפי היכל מתחילים לברך אשר קדשנו בקדושתו וכו', מחזירים אמן של כלפי העם ומסיימים באהבה, שסיוס הברכה יהיה כלפי העם, וכשמתחיל שליח ציבור שים שלום מחזירים פניהם כלפי ההיכל, ולא קודם, ואז אומרים ריבון העולמים עשינו מה שגזרת עלינו עשה אתה מה שהבטחתנו השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך ישראל ואין מסיימין הפסוק הזה, ויאריכו בתפלה זו עד שסיים השליח ציבור שים שלום כדי שיענו הציבור אמן על שניהם, ובר"ה ויום הכיפורים שמאריכין לא יתחילו לומר ריבון עד לבסוף כדי שסיימו עם הקהל ביחד, ואין הכהנים רשאים להחזיר פניהם עד שיתחיל שליח ציבור שים שלום, ואין רשאים לכופ אצבעותיהם עד שיחזרו פניהם ואין רשאים לעקור משם עד שיענו הציבור אמן אחר ברכת שים שלום, וכשמחזירין פניהם בין בתחלה בין בסוף לא יחזרו אלא אלא דרך ימין

[יז] אין קורא השליח ציבור כהנים אלא עד שיכלה אמן של ברכת נאה להודות מפי הציבור, ואין הכהנים רשאים להתחיל ברכת אשר קדשנו עד שיכלה דבור קריאת כהנים מפי הקורא, ואין רשאים להתחיל יברכך עד שיכלה אמן מפי כל הציבור אחר באהבה, ואין רשאים להתחיל בשום תיבה מן ברכת כהנים עד שתכלה התיבה מפי המקרא, ואין הציבור עונים אמן עד שתכלה הברכה מפי הכהנים:

[יח] נכון להשתדל שלא יהיה כהן שליח ציבור בשחרית ומוסף, ואם השליח ציבור כהן אם יש כהנים אחרים לא ישא כפיו, ואם אין כהן אלא הוא ומוכטח שיחזור לתפלתו בלא טירוף הדעת הרי זה נושא כפיו, כיצד יעשה יעקור רגליו בעבודה, ויאמר עד ולך נאה להודות ויעלה לדוכן ויברך ברכת כהנים [ה"ע - אם חושש שמא יתבלבל יברך בתיבה], ואם הציבור כולם לפניו יברך אותם במקומו ויקרא לו אחר ברכת כהנים, ואחר כך יסיים שים שלום, וכל היכא שיש כהנים אחרים דאמרין שהשליח ציבור לא ישא כפיו צריך שיהיה עומד במקומו ושותק, ואדם אחר יעמוד אצלו ויקרא את הכהנים, והשליח ציבור שותק עד התחלת שים שלום:

[יט] בשעה שהכוהנים מברכים את העם יהיו פני העם כנגד הכהנים ולא יביטו בכוהנים ולא בשום דבר אחר, ויהיו עיניהם סגורות ולא יסיחו דעתם במה דברים אמורים, ויהיו כמו שעומדים בתפלה, ויתכוננו לברכה, ועם שאחורי הכהנים אינם בכלל הברכה, וכן העומדים בצדדים כל שאין עומדים באויר אשר מפניהם ואילך אינם בכלל הברכה, אבל אותם העומדים בצדדים של האויר שלפניהם הרי אלו בכלל הברכה, דלא בעינן לפניהם ממש כי אם על צד האויר טוב היכא דאפשר, ואם אחד נכנס לבית הכנסת לבקש איזה דבר, או עובר אורח ממקום למקום ומצא הכהנים מברכין ברכת כהנים, יעמוד וישמע ברכת כהנים ולא יצא עד שסיימו ברכת כהנים, ואם הוא כהן וכבר נשא כפיו באותו היום, ובא לבית הכנסת זו ומצא ציבור שלא הגיעו לברכת כהנים, יכול לישא כפיו פעם אחרת:

[כ] כהן שלא התפלל עדיין ומצא ציבור מתפללים אם אין השעה עוברת נושא כפיו ואין התפלה מעכבתו, ואם אמרו לו עלה צריך לעלות אפילו השעה עוברת לו, דנשיאת כפים דאורייתא ותפילה דרבנן:

[כא] כהן הקורא קריאת שמע והרגיש דהשליח ציבור מוכן להגיע לברכת כהנים, ימחר קודם הקריאת שמע שיקרא בה גם בדרך הליכו לעלות כדי שסיים אותה קודם שיתחיל לברך, ואם הרגיש בזה בעודו בברכות קריאת שמע, ימתין שם שבין הפרקים ולא יתחיל בקריאת שמע עד שיברך ברכת כהנים ואם לא הרגיש אלא עד שהתחיל שליח ציבור הרצה והוא כבר התחיל בקריאת שמע, והוא כבד פה שאי... למהר לסיים הקריאת שמע קודם שיברך, יעקור רגליו בעבודה, ויסיים הפרשה שהוא עומד בה ויברך ברכת כהנים בין הפרקים של קריאת שמע, ואחר ברכת כהנים יסיים הקריאת שמע, אבל אם לא עקר בעבודה, אינו עולה לדוכן לברך: ואם הכהן עומד בתפילה לא יעלה [ה"ע אם באמצע תפילת י"ח לא יעלה, אבל אם מתפלל יחד עם השליח ציבור ברצה יעקור רגליו ובסוף מודים יעלה לדוכן ויברך ואחר כך יחזור למקומו]:

[כב] כהן אבא יוצא מבית הכנסת כשקוראים כהנים, ואחר שבעת ימי אבלות איש כפיו, ויש אומרים דאפילו בתוך שבעה ימי ישא כפיו ועליו תבא ברכת טוב, ומנהג ירושלים ובבל לעשות נשיאת כפים בבית האבל ורק כהנים האבלים לא נושאים כפים, וצריך שיכנסו קודם רצה לחדר אחר שבבית עד מודים, וחסידיו בית אל-ל נוהגים לעשות נשיאת כפים בט"ב בשחרית, ובגדד לא נהגו [כג] אין עושין נשיאת כפים במנחה אלא רק בתענית ציבור, ודווקא חצי שעה קודם שיעת החמה, כמו זמן תפלת נעילה של יום הכיפורים מיהו אותם שעושים קודם שיעור הנוכר אין למחות בידם שיש להם על מה שישמוכו[ה"ע אם נושאים כפיים מפלג מנחה קטנה יש להם על מי לסמוך אבל לפני כן אסור, בדעיבד אפשר בתוך בין השמשות]:

זוהר הקדוש השומר פיו זוכה לרוח הקודש

וּתְלַבֵּשׁ אֶסְתֵּר מַלְכוּת, לֹא כְתוּב בְּגַדֵי מַלְכוּת אֲלֵא הַחֹנֶה לְשִׁהֲתַלְבֵּשׁ בְּמַלְכוּת עֲלִיּוֹנָה קְדוֹשָׁה, וְדַאי לְבִשָׁה רֹחַ הַקֹּדֶשׁ. מִה הַשֵּׁמֶץ זִמְתָּה לְמַקּוֹם זֶה? מִשּׁוֹם שִׁשְׁמֵרָה פִּיהָ שֶׁלֹּא לְהִרְאוֹת דְּבָר. זֶהוּ שְׁפָתַיב (אֶסְתֵּר ב) אִין אֶסְתֵּר מְגִדָּת מוֹלְדָתָה. וְלִמְדָנָה, כָּל מִי שֶׁשׁוֹמֵר פִּיו וּלְשׁוֹנוֹ, זֹכֵה לְהַתְלַבֵּשׁ בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ. וְכָל מִי שֶׁשׁוֹמֵר פִּיו לְדָבָר רָע, הֲרִי וְדַאי אֲתוֹ דְּבָר רָע עָלָיו. (וְאֵם לֹא), הֲרִי נִגְעִים אוּ צְרַעַת שְׁטוּרִים נִקְחָשׁ עָלָיו, וְהֲרִי פִרְשֵׁיהוּ אֶסְרִי חֶלֶק הַצְּדִיקִים עֲבֻלָם הֲרִי וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְאִף עַל גַּב שְׁהָם בְּמִקּוֹם אַחֵר, בְּעוֹלָם אַחֵר עָלָיו, זְכוּתָם עוֹמְדָת עוֹלָם הֲרִי לְדוֹרֵי דוֹרוֹת.

אמירות מחז"ל כתב ספר חסידים: מענה רך משיב חימה. [היינו הרוצה לתקן את מידת הכעס ידבר תמיד בקול נמוך ולאט] מדבר שלום עם אחיו ועם קרוביו אפי' עם גוי בשוק כדי שיהא אהוב למעלה ורחיב למטה ומתקבל על הבריות אמרו עליו על ריב"ז שלא הקדימו אדם שלום בשוק מעולם ואפי' גוי כתב פלא יועץ ערך "בת" שיתפלל האבא על ביתו לזווג נאה תלמיד חכם, וביחקי היא אלקיים אנתו, ושיהא זוגה עולה יפה, וגדולה תפלה בשוק ענין זה. צא ולמד מלאה, שהיתה חלקו של עשו, ועל ידי שהרבתה בכביה עד שנעשו עיני לאה רכות נפלה בגורלו של יעקב (בי"ב כג, א), וזכתה להעמיד תפלה בשבטים אשר מהם יצא תפארת ישראל בתי כהנה ולויה ובתי מלכות: [וכן יש להקפיד לברכם בכל זמן ובפרט כל ליל שבת על הדבר הזה מקטנותם שזיווגם יהיה בקלות ובהצלחה]

שאלה: שרה השאלה לרבקה געילי ששויים 1000 ₪ רבקה אבידה געילי ששויי העגיל שנשאר כיון שאין לו בן זוג 300 ₪ האם צריכה לשלם לה רק 500 מחיר עגיל אחד או שצריכה לשלם 700 תשובה: כתב בספר והערב נא (במדבר) שיש בזה מחלוקת שיש מי שאומר שיכול לומר הרי שלך לפניך ולכן ישלם רק 500 ₪ ויש אומרים שחייב לשלם 700 ₪ ששומר חייב גם בגרמא ואינו דומה להרי שלך לפניך ששם סוף סוף הביא את החפץ בשלימותו אבל פה עגיל אחד הרבה לא שווה ללא העגיל השני

שאלה: ראובן אמר לחתנו שילמד עם בנו (שהוא נכדו של ראובן) תורה האם חייב לשלם לו על כך תשובה: אם חתנו עשיר פטור מלשלם שיכול לומר משהו אני כך שכן אתה חייב ללמוד עם בןך או להשכיר מלמד ואם חתנו עני צריך לשלם לו (רמ"א פא,א) לדעת הש"ך (סי"ה) בעניי חייב הוא לא מטעם נדר אלא שאם העני אינו יכול ללמוד עם בנו ולא להשכיר מלמד ממלא און חינו נפטר ממה שהבטיח לו ורק כשיכול העני לשכור מלמד אמרינן שנתכוון לשטות בו גם בעניי אבל הקצות והנתיבות השיגו וכתבו שהוא מטעם נדר לצדקה וא"כ תלוי בעני לעניין שיעור צדקה (פתחי חושן שכירות עמ' רג)

שכר לימוד התורה הוא לפי העמל

"אם בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו" רש"י: אם בחקותי תלכו. יכול זה קיום המצות כשהוא אומר ואת מצוותי תשמרו הרי קיום המצות אמרו הא מה אני מקיים אם בחקותי תלכו שתהיו עומלים בתורה:

לפני לימוד התורה אנו מתפללים יהי רצון שלא יארע דבר תקלה על ידי וכו' (כפי שנפסק בשולחן ערוך סימן ק"י)

בהמשך תפילה זו כתוב "הם עמלים (העוסקים במלאכה) ואנחנו עמלים הם עמלים ואינם מקבלים שכר ואנו עמלים (בתורה) ומקבלים שכר"

שואל החפץ חיים, הרי גם בעלי המלאכה מקבלים שכר מקבלים תשלום מהלקוח עבור עבודתם, אם כן מדוע נאמר הם עמלים ואינם מקבלים שכר? ותירץ החפץ חיים ללמוד תורה יש שכר על העמל של הלימוד ללא קשר לתוצאה של הלימוד, לעומת זאת, בעל המלאכה אין לו שכר על העמל אלא רק על התוצאה של העמל לדוגמה בעל גנריה כל שכרו הוא בתוצר המוגמר שהוא עשית הארונות מטבח וכדו' ואילו הזמן שעמל על עשית הארונות אין לו שכר ולא משנה אם לקח לו לעשות את הארון יום אחד או שבועיים השכר זהה.

ואם טעה במידות הארון כל עמלו הולך לטמיון, כיון שהשכר הוא התוצר הסופי ולא העמל, בתורה זה לא כך שני אנשים למדו דף גמרא לאחד למד והבין את הדף תוך חצי שעה והשני למד והבין את הדף במשך עשר שעות בוודאי האחד שלמד במשך עשר שעות שכרו גדול מהלומד במשך חצי שעה את הדף גמרא אע"פ שלשליה שגה את אמתה תוצאה שהיא לימוד הדף. בשמים סופרים שעות ולא סופרים דפים. עמל התורה הוא החשוב

בספר "שמו אברהם" מובא מעשה בשני תלמידי חכמים שלמדו חברותא יחד כל ימיהם אלא שאחד היה עני והשני היה עשיר ושניהם הגיעו לעולם האמת לאחר מאה ועשרים. את התלמיד חכם העני פטרו אותו מלדת דין וחשבון. חשב החברותא של העני שהיה עשיר שגם אותו יפטרו מלדת דין וחשבון. אמרו לו בשמים שהוא חייב לתת דין וחשבון שאל אותם ומאי שגא מהחברותא שלי? הרי אני בדיוק כמוהו עסקתי בתורה אותם שעות, אותם ימים, באותה התמדה ובאותו לימוד? ענו לו זה נכון אבל העמל של התורה שלו והקושי ללמוד תורה אצלומתוך עוני היה קשה לאין ערוך מאשר לך אע"פ שלמדתם אותם זמנים. וכמו שמובא באבות דרבי נתן טוב אחד בצער ממתא שלא בצער.

וכן רשב"י שלמד תורה מתוך קושי במערה נתעלה יותר מחמיו לפני כניסתו למערה חמיו היה יותר גדול ממנו בחכמה כפי שמובא במסכת שבת דף לג כאשר יצא רבי שמעון מהמערה שהתחבא בה מפני השלטון הרומאים, שמע חמיו רבי פינחס בן יאיר, ויצא לקראתו. ראה רבי פינחס שגופו של הרשב"י מלא סדקים מפאת החול שישבו בו שלוש עשרה שנה, בכה ואמר: אוי לי שראיתך בכך. אמר לו רשב"י: אשריך שראיתני בכך, שאילמלי לא ראיתני בכך, לא מצאת בי כך. ומבארת הגמרא, מהו כך שמצא בו? שמתחילה (קודם המערה) כשהיה רשב"י מקשה קושיא, היה רבי פינחס בן יאיר מתרץ לו תריסר תירוצים, ולאחר שיצא מהמערה כשהיה רבי פינחס בן יאיר מקשה קושיא, היה רשב"י מתרץ לו עשרים וארבעה תירוצים. [שבת לג, ב].

מסופר במדרש (רבה שמות פרשה נב פסקה ג) מעשה רבבי שמעון בן חלפתא שפא ערב שבת ולא היה לו מאין להתפרנס, יצא לו חוץ פן העיר והתפלל לפני הא-לוהים, ונתן לו אגב טובה מן השמים, נתנה לשלחני (חלפן כספים) ופרנס אותה שבת, אמרה אשתו מהיך אלו, אמר לה ממה שפרנס הקדוש ברוך הוא, אמרה אם אין אותה אומר לי מהיך הן איני טועמת בלום. התחיל מספר לה, אמר לה קד נתפללתי לפני הא-לוהים ונתן לי מן השמים. אמרה לה איני טועמת בלום עד שתאמר לי שתתזקרה מוצאי שבת. אמר לה פמה, אמרה לו אתה רוצה שיהא שלחנך

חסר [בעולם הבא] ושלחן חבירך מלא. והלך רבי שמעון והודיע מעשה רבבי. אמר לו לך אמר לה אם שלחנך חסר אני אמלאנו משלי. הלך ואמר לה. אמרה לו לך עמי למי שלחנך תורה, אמרה לו רבי וכי רוצה אדם לחברו לעולם הבא, לא כל צדיק וצדיק יש לו עולם לעצמו, שגמור (קבלת יב, ה): כי הלך האדם אל בית עלמנו וסבבו בשוק הסופדים, לא כותב עולמים לשון רבים אלא כתוב עלמנו לשון יחיד משמע על אדם ועלמנו אם כן איך תוכל למלאות חסרנו אתה בעולם אחר ובעלי ואני בעולם אחר וקיבל רבי את דבריה [קצת פלא מנין ידעה יותר מבעלה רבי שמעון ורבי עד שרבי חור בו]. פנין ששמעו פן הלך והחזיר. רבותינו אמרו הנס האחרון היה קשה מהראשון, פנין שפוטט ידו להחזירו מיד ירד המלאך ונטלה הימנו, ושיש קנין משמים שבשמים נותנים ולא מקבלים חזרה [למה שאין מפתן שכה של תורה אלא לעולם הבא,

ומבארים שאין רבי יכול להשלים, כיון שרבי למד תורה מתוך עשירות ואין הוא יכול להשלים את מה שיחסר לרבי שמעון בן חלפתא כיון שלמד ועמל בתורה מתוך עוני.

מובא במדרש רבה (בראשית פרשה ו פסקה ז) "ואדם אין לעבוד את האדמה" לא נברא אדם אלא לעמל אם זכה הוא עמל בתורה ואם לא זכה הוא עמל בארץ אשריו לאדם שהוא עמל בתורה

המשנה במסכת אבות (פרק ו, ד) אומרת: כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל, ומים במשורה תשתה, ועל הארץ תישן, וחי צער תחיה, ובתורה אתה עמל. ואם אתה עושה כן, (תהלים קכח) אשריך וטוב לך. אשריך בעולם הזה, וטוב לך לעולם הבא:

כתב בספר מנורת המאור – (אות רמב) ואם הוא עמל בתורה, התורה מוזנת לו פרנסתו. אמר רב יצחק בר אבדימי: מנין זה דכתיב: יפוש עמל עמלה לו כי אכף עליו פיהו (משלי טז, כו), כשהוא עמל בתורה, התורה עמלה לו במקום אחר.

מספר, בספר עץ חיים על הגר"ח מוולוז'יין כי פעם ישב הגר"ח מבריסק לפני תלמידיו, וספר להם כי תחת ידו נמצא מקטב מהגאון רבי יואל סירקיש, בעל הבי"ח, תחתו רבי דוד הלוי, בעל ה"ש"י, וכו'ת לו: זפני בשלם יתברך לעשות בגד חדש של קייטי ליום טוב, ונחסר לי לגמר מלאכה אינה סוף. ונדע לך שיש לי אצלך ארבעה זהובים, והמה נצרכים לי פעת, ולכן אבקשך שתשלם לי, ומתארכבה זהובים תתן ששה גדולים לזונתך, ששה בתי שתחיה, לקנות אגוזים ליום טוב ולשמן לכה.

הגאון רבי חיים מבריסק בשהיה קורא את המכתב לפרקים בחג השבועות, היו עיניו זולגות דמעות והיה אומר: מזה יש להתבונן איך למדו תורה מתוך עני ודחוקות, והיו מספיקים עצמם ושמחים בתורתם.

גם שלחן אברהם מספר בספר תולדות יהודי קאליש, שלחן אברהם שגא אשה, נעשה מלמד כדי למצא את לחמו בצער ובדחק, ועד היום היו מצביעים על המכתב שבו גר. את ספרו שאת רבי חדושי תורתו פתב בפסח על הקיר באין לו דיו ויגר. יש מסרת אצל צאצאיו, שלמרות חלשתו הלך ברצל ללונא מן לזמן כדי לענן בספרים שלא היו מצויים בקאליש. ולכן זכה שהוא מחשובי הפוסקים

על הגאון הקצות החשן מספרים, שהיה פותב בתדרו, אפלו שלחן לא היה לו, היה מניח קרש רחב על שני חביות, והפך את זה לשלחן, בתוך היה קר גדול, לא היה לו פסוף להשיק את החדר, והיה מתפסקה תחת השמיכה וכותב, ומגדל הקר נקפאה הידו בדיותא והיה מכתב להחזיק תחת הכר שלא תקפא, והוא צלל במים אדירים והקלה פנינים מים התלמוד והפוסקים.

שאלו אותו פעם למה קצות לומדים יותר מאבני מלואים, ובפרט שאת האבני מלואים כתב בגיל יותר מבגר, והשיב, שאת הקצות חבר בשנות עניותו, ולכן התקבל יותר, את האבני מלואים חבר בשהיה לו כבר קסף.

מילי דבדיחותא: אדם נהג ברכבו לאחור במהירות, נהג שראה אותו, צעק לו, כלב... הנגה התעצבן מאד, אחרי שניה דרס כלב. אישה השאירה פתק לבעלה בלורד בכתב גדול יוס', זבל. יוס' התעצבן מה אני זבל ומייד התקשר לאשתו בצעבים, אני זבל ואתה לא רואה פסיק כוננתי שאל תשכה לזרוק את הזבל

רבה לפני שלימד לחכמים אמר מילתא דבדיחותא ובדחי' רבנן לומר רבי ישב באימה ופתח בסיגויא [שבת ל:]

מי שחבר אבותיו הקדושים אברהם יצחק ועקב משה אהרן דוד ושלמה הוא יבדך וימור ויעזור וירומם ויצלה את הורמיהם ויבנה ביתם: חדד אשר, דוד ושרת חניה, יצחק ויפורה, יצחק ויובד תהלה חדד, דג חדד, ישראל וקרין חניה, צפורת חדד ומשפחתה, חי ויבניה חדד, ויבולו ובברית חדד, משה חיים בן אביבה, עמי ושושנה חן, אליהו ורות נחמה חדד, רפי ואביבה זדון, יסכה ועקב שמשיאן, שמואל ונורית חדד, חנון שמעון ומרים, מיכאל ואליס חדד, ענוס וריאל ואוריה חדד, יצחק וזכוכה חדד, יצחק חנון, כהן עוזיאל, שרון קנין, יהונתן ושלית חדד, חדס ודניאל פראנני, יוסף ומיה חדד, הרב אסף נתן, בת שבע חדד וכל משפחתה, אברהם וסנילת מסס, ר' יעקב שבאן, דוד ואילנה ביתר, ר' יעקב זאביב, כהן רחמים חדד, בר רבקה בון, מושן יונתן, לויגון חנון תהילה בת שרה, רות בת תמר, רבקה בת רות עניב ליטל ומוזל אורון בני ציפורי. ותורמים לכלולי קוק כמסון, כולל יום, כולל ליל ששיר, כולל בין הזמנים, ועוד) ולעלון השבועי. מלך מלכי המלכים ברחמי ישמרו ויחיים מכל צרה ונוק וינצלם יבניה כוכב מערכתם ובכל אשר יפנו וישילו וכל אשר יעשו ויעליו ויבטל הא-ל מלמיהם כל גזירות קשות ורעות ויגורו עליהם הא-ל גזירות טובות וברכות מרובות, וזכות התורה תגן בעדם וימלא כל משאלות ליבם לטובה, לחיים טובים ומנוחלים, ויסיר כל מחלה וכל דבר רע ונחיה תמיד שמחים ומאושרים אביהם. לענין: ירום בן זילר, רחל בת מזלה אליהו בן מירביכה.